

2022

Udržitelný rozvoj ve společnostech – Systém managementu udržitelného ČSN
rozvoje – Požadavky s pokyny k použití ISO 37101

73 0931

Sustainable development in communities – Management system for sustainable development –
Requirements with guidance for use

Développement durable des communautés – Systeme de management pour le développement
durable – Exigences
et lignes directrices pour son utilisation

Tato norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 37101:2016(E). Překlad byl zajištěn Českou
agenturou pro stan-
dardizaci. Má stejný status jako oficiální verze.

This standard is the Czech version of the International Standard ISO 37101:2016(E). It was translated by
the Czech Standardization Agency. It has the same status as the official version.

Národní předmluva

Informace o citovaných dokumentech

ISO 9001 zavedena v ČSN EN ISO 9001 (01 0321) Systémy managementu kvality – Požadavky

ISO 10795 nezavedena

ISO 13065:2015 nezavedena

ISO 14001:2015 zavedena v ČSN EN ISO 14001 (01 0901) Systémy environmentálního
managementu – Požadavky s návodem pro použití

ISO 14046 zavedena v ČSN EN ISO 14046 (01 0946) Environmentální management – Vodní stopa –
Zásady, požadavky a směrnice

ISO 14064-1:2006 zavedena v ČSN EN ISO 14064-1 (01 0964) Skleníkové plyny – Část 1: Specifikace
s návodem pro stanovení a vykazování emisí a propadů skleníkových plynů pro organizace

ISO 15392:2008 zavedena v ČSN ISO 15392:2012 (73 0921) Udržitelnost ve výstavbě – Obecné
principy

ISO 18091 zavedena v ČSN ISO 18091 (01 0323) Systémy managementu kvality – Směrnice pro

aplikování ISO 9001 v místní samosprávě

ISO 19011 zavedena v ČSN EN ISO 19011 (01 0330) Směrnice pro auditování systémů managementu

ISO 20121 nezavedena

ISO 22316 nezavedena

ISO 26000:2010 zavedena v ČSN EN ISO 26000:2011 (01 0390) Pokyny pro oblast společenské odpovědnosti

ISO 31000 zavedena v ČSN ISO 31000 (01 0351) Management rizik - Směrnice

ISO 37120:2014 nezavedena

ISO 45001 zavedena v ČSN ISO 45001 (01 0801) Systémy managementu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci - Požadavky s návodem k použití

ISO 50001 zavedena v ČSN EN ISO 50001 (01 1501) Systémy managementu hospodaření s energií - Požadavky s návodem k použití

ISO/TR 37121 nezavedena

ISO/TR 37150:2014 nezavedena

ISO/TS 37151:2015 nezavedena

Související mezinárodní normy

ISO 37100:2016/73 0931 zavedena v ČSN ISO 37100 Udržitelná města a společenství - slovník

Související právní předpisy

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v posledním znění

Upozornění na národní poznámky

Do normy byly k vybraným termínům doplněny národní poznámky ve formě poznámky pod čarou.

Termíny, jejichž význam je širší než pro účel této normy nebo které vyžadují terminologickou vysvětlivku:

- kvalita života
- metrika
- odolnost

Vypracování normy

Zpracovatel: Centrum pro otázky životního prostředí, Univerzita Karlova, IČO 00216208, doc. PaedDr. Tomáš Háek, Ph.D.

Pracovník České agentury pro standardizaci: Ing. Hana Dvořáková

Česká agentura pro standardizaci je státní příspěvková organizace zřízená Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví na základě ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

ICS 13.020.20

Obsah

Strana

[Předmluva](#)

[Úvod](#)

[1..... Předmět normy](#)

[2..... Normativní odkazy](#)

[3..... Termíny a definice](#)

[4..... Kontext organizace](#)

[4.1..... Pochopení organizace a jejího kontextu](#)

[4.2..... Pochopení potřeb a očekávání zúčastněných stran](#)

[4.3..... Stanovení rozsahu systému managementu udržitelného rozvoje ve společnostech](#)

[4.4..... Systém managementu udržitelného rozvoje ve společnostech](#)

[4.5..... Záměry udržitelnosti](#)

[4.6..... Témata udržitelnosti](#)

[5..... Vedení](#)

[5.1..... Vedení a závazek](#)

[5.2..... Politika](#)

[5.3..... Organizační role, odpovědnosti a pravomoci](#)

[5.4..... Odpovědnost za identifikaci témat udržitelnosti společností](#)

[6..... Plánování](#)

[6.1..... Kroky zaměřené na rizika a příležitosti](#)

[6.2..... Cíle udržitelného rozvoje ve společnostech a plánování jejich dosažení](#)

7..... Podpora

7.1..... Zdroje

7.2..... Kompetence

7.3..... Povědomí

7.4..... Komunikace

7.5..... Dokumentované informace

8..... Provoz

8.1..... Operativní plánování a řízení

8.2..... Zajištění soudržnosti strategií, programů, projektů, plánů a služeb

9..... Hodnocení výkonu

9.1..... Monitorování, měření, analýza a hodnocení

9.2..... Interní audit

9.3..... Přezkoumání systému managementu

[10..... Zlepšování](#)

[10.1.... Neshoda a nápravné opatření](#)

[10.2.... Neustálé zlepšování](#)

[Příloha A \(informativní\) Matice vyspělosti](#)

[Příloha B \(informativní\) Mapování témat, indikátorů a metrik](#)

[Bibliografie](#)

DOKUMENT CHRÁNĚNÝ COPYRIGHTEM

© ISO 2006

Veškerá práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být, není-li specifikováno jinak nebo nepožaduje-li se to v souvislosti s její implementací, reprodukována nebo používána v jakékoliv formě nebo jakýmkoliv způsobem, elektronickým ani mechanickým, včetně pořizování fotokopii nebo zveřejňování na internetu nebo intranetu, bez předchozího písemného souhlasu. O souhlas lze požádat buď ISO na níže uvedené adrese, nebo členskou organizaci ISO v zemi žadatele.

ISO copyright office

CP 401 · Ch. de Blandonnet 8

CH-1214 Vernier, Geneva

Tel.: + 41 22 749 01 11

Fax: + 41 22 749 09 47

E-mail: copyright@iso.org

Web: www.iso.org

Publikováno ve Švýcarsku

Předmluva

ISO (Mezinárodní organizace pro normalizaci) je celosvětová federace národních normalizačních orgánů (členů ISO). Mezinárodní normy obvykle vypracovávají technické komise ISO. Každý člen ISO, který se zajímá o předmět, pro který byla vytvořena technická komise, má právo být v této technické komisi zastoupen. Práce se zúčastňují také vládní i nevládní mezinárodní organizace, s nimiž ISO navázala pracovní styk. ISO úzce spolupracuje s Mezinárodní elektrotechnickou komisí (IEC) ve všech záležitostech normalizace v elektrotechnice.

Postupy použité při tvorbě tohoto dokumentu a postupy určené pro jeho další udržování jsou popsány ve směrnících ISO/IEC, část 1. Zejména se má věnovat pozornost rozdílným schvalovacím kritériím potřebným pro různé druhy dokumentů ISO. Tento dokument byl vypracován v souladu s redakčními pravidly uvedenými ve směrnících ISO/IEC, část 2 (viz www.iso.org/directives).

Upozorňuje se na možnost, že některé prvky tohoto dokumentu mohou být předmětem patentových práv. ISO nelze činit odpovědnou za identifikaci jakéhokoliv nebo všech patentových práv. Podrobnosti o jakýchkoliv patentových právech identifikovaných během přípravy tohoto dokumentu budou uvedeny v úvodu a/nebo v seznamu patentových prohlášení obdržných ISO (viz www.iso.org/patents).

Jakýkoliv obchodní název použitý v tomto dokumentu se uvádí jako informace pro usnadnění práce uživatelů a neznamená schválení.

Vysvětlení nezávazného charakteru technických norem, významu specifických termínů a výrazů ISO, které se vztahují k posuzování shody, jakož i informace o tom, jak ISO dodržuje principy Světové obchodní organizace

(WTO) týkající se technických překážek obchodu (TBT), jsou uvedeny na tomto odkazu URL: www.iso.org/iso/foreword.html.

Tento dokument vypracovala technická komise ISO/TC 268 *Udržitelný rozvoj ve společenstvích*.

Úvod

Tato mezinárodní norma přejímá holistický přístup ke stanovení požadavků na systém managementu udržitelného rozvoje ve společnostech, včetně měst, a poskytuje pokyny pro:

- zkvalitnění přínosu společností k udržitelnému rozvoji;
- podporu chytrosti a odolnosti ve společnostech při zohlednění příslušných územních hranic;
- hodnocení výkonnosti společností při postupování k udržitelnému rozvoji.

Jejím cílem je vytvořit soudržný rámec, který společnosti umožní rozvíjet jeho záměry a vizi.

Tato mezinárodní norma stanoví požadavky a pokyny, které mají společnosti pomoci dosáhnout rámce, který jim umožní, aby se staly udržitelnějšími. Nestanovuje porovnávací hodnoty ani očekávané úrovně výkonu.

Zatímco výzva udržitelného rozvoje je globální, strategie pro jeho dosažení na úrovni společností jsou do značné míry místní, a proto se mohou v jednotlivých zemích a regionech lišit v kontextu i obsahu. Strategie společností musí odrážet kontext, předpoklady, priority a potřeby, zejména v sociálním prostředí, např. sociální spravedlnost, kulturní identitu a tradice, kulturní dědictví, lidské zdraví, bezpečnost a úlevu a sociální infrastrukturu.

Aby se společnosti stala udržitelnější, čelí také výzvě respektovat planetární meze a zohledňovat omezení, která z těchto mezí vyplývají.

POZNÁMKA 1 Koncept „planetárních mezí“ popisuje rámec, v němž musí lidstvo žít, aby se mohlo dále vyvíjet a prosperovat pro příští generace. Klimatické změny, spotřeba vody, změna využití území a ztráta biologické rozmanitosti jsou příklady planetárních mezí. Jejich překročení by mohlo způsobit náhlé nebo nevratné změny prostředí, zatímco jejich respektování výrazně snižuje možná rizika. Planetární meze lze hlouběji analyzovat, aby se zvolila opatření, která lze řešit na úrovni společností při zohlednění konkrétní situace.

Systém managementu udržitelného rozvoje ve společnostech zahrnuje širokou škálu témat, např. souvisejících s ekonomickým, sociálním a přírodním prostředím společností a jejich vzájemným působením. Tato témata mohou mít strategické, operativní a konkurenční důsledky.

POZNÁMKA 2 Schopnost podporovat mezioborový soulad a společný záměr je pro účinné a efektivní dosažení cílů společností zásadní.

Tato mezinárodní norma je navržena tak, aby posílila postavení společností a stavěla na místní iniciativě. Zaměřuje se na environmentální, sociální a ekonomická témata, včetně zlepšených služeb a sociálně-ekonomických přínosů, jakož i na podporu jasných cílů udržitelného rozvoje ve společnostech a na podporu řádných plánovacích systémů k jejich dosažení.

Tato mezinárodní norma se zaměřuje na společnosti jako odrazový můstek k udržitelnosti společnosti jako celku. Ačkoli každé společnosti má své vlastní hodnoty a zájmy, všechna společnosti mohou mít společný prospěch z toho, že se dohodnou na sdílených hodnotách a cílech, aniž by byly jednotlivé subjekty zproštěny svých povinností. Toho lze dosáhnout pouze tehdy, bude-li společnosti uplatňovat dlouhodobé plánování, přičemž bude respektovat kapacitu Země a potřeby současných i budoucích generací, včetně schopnosti a zdrojů pro zajištění odolnosti.

Tato mezinárodní norma podporuje zavedení procesu se zapojením více aktérů ve společenství prostřednictvím holistického přístupu, který usnadňuje spolupráci všech zúčastněných stran a vyhýbá se úzkému, sektorovému přístupu. Účelem je poskytnout návod organizacím, které implementují jiné systémy managementu kompatibilní s touto mezinárodní normou, jako jsou ISO 14001, ISO 45001, ISO 50001, ISO 20121, ISO 14046 a ISO 26000, ať už se přímo nebo nepřímo podílejí na udržitelném rozvoji ve společenstvích v různých fázích jejich životních cyklů.

Zapojení zúčastněných stran prostřednictvím procesu s více aktéry může mít různé formy, například:

- participativní partnerství;
- účast veřejnosti;
- komunitní spolupráce.

Cílem všech těchto forem je zapojit zúčastněné strany do dialogu o dosažení udržitelnějších řešení.

Úspěšná implementace této mezinárodní normy může společenstvím pomoci vypracovat holistické a integrované strategie udržitelného rozvoje, které se odchyľují od obvyklých obchodních přístupů. Může také pomoci společenství ukázat zúčastněným stranám, že vhodný systém managementu je již zaveden, a povzbudit je tím k aktivitě.

Úspěšná implementace této mezinárodní normy může:

- pomoci při dosahování konsensu o udržitelném rozvoji ve společnostech;
- zlepšit udržitelnost, chytrost a odolnost strategií, programů, projektů, plánů a služeb uskutečňovaných v přímé odpovědnosti společností nebo na území, ke kterému se vztahují;
- vyvinout přístupy napříč odvětvími, využívající více disciplín, hodnotící životní cyklus a celkové náklady;
- podporovat synergie mezi několika aktéry prostřednictvím holistického přístupu;
- zvýšit účinnost a atraktivitu společností.

Účelem úspěšné implementace této mezinárodní normy je vytvořit ucelený rámec, který společnostem umožní rozvíjet jejich cíl a vizi. S využitím relevantních indikátorů a metrik lze výsledky strategií, programů, projektů, plánů a služeb ve společnostech měřit všude po celou dobu. Metriky a indikátory jsou propojeny, ale často byly vyvinuty z různých důvodů. Metriky mají techničtější zaměření, např. parametr vlastnosti produktu, procesu nebo prvku infrastruktury.

Cílem mezinárodních norem vyvinutých pracovní skupinou ISO/TC 268 je využití indikátorů a metrik pro strukturovanou a důslednou podporu udržitelné, chytré a odolné správy společností. Indikátory, jako v ISO 37120, jsou kvantitativní, kvalitativní nebo popisná měřítka stanovená pro monitorování a hodnocení celkového výkonu společností. Naproti tomu metriky, jako v ISO/TS 37151, jsou způsoby a škály měření stanovené pro hodnocení technických vlastností prvků infrastruktury (hardware a software), např. v energetice, dopravě nebo odpadovém hospodářství.

Příloha B mapuje témata, indikátory a metriky v této mezinárodní normě a v normách ISO 37120:2014 a ISO/TS 37151:2015.

Tato mezinárodní norma je založena na modelu Plánuj – Dělej – Kontroluj – Jednej (PDCA), který lze stručně popsat takto:

- Plánuj: stanov cíle a procesy nezbytné k dosažení výsledků v souladu se záměry společností;
- Dělej: zaváděj procesy a dosahuj cílů;
- Kontroluj: monitoruj a měř procesy ve vztahu k politikám, cílům a závazkům společností, a podávej zprávy o výsledcích;
- Jednej: podle potřeby přijímej opatření pro zlepšování výkonnosti.

Obrázek 1 ukazuje, jak tato mezinárodní norma aplikuje přístup PDCA k systému managementu udržitelného rozvoje ve společnostech.

POZNÁMKA Strategické kroky jsou iterativní, zatímco operativní kroky jsou postupné. Právě jejich kombinovaná implementace pomáhá společnostem stát se udržitelnějšími, odolnějšími a chytřejšími.

Obrázek 1 — Vztah mezi modelem PDCA a touto mezinárodní normou

V této mezinárodní normě se používají tyto slovní formy:

- „musí“ vyjadřuje požadavek;
- „má, měl(a) by“ vyjadřuje doporučení;
- „smí“ vyjadřuje povolení;
- „může“ vyjadřuje možnost nebo způsobilost.

Informace s označením „POZNÁMKA“ slouží jako návod pro pochopení dokumentu. „Poznámky k heslu“ použité v kapitole 3 poskytují informace, které doplňují terminologické údaje a mohou obsahovat ustanovení týkající se používání termínu.

1 Předmět normy

Tato mezinárodní norma stanoví požadavky na systém managementu udržitelného rozvoje ve společnostech, včetně měst, s využitím holistického přístupu s cílem zajistit soulad s politikou udržitelného rozvoje společností.

POZNÁMKA 1 Města se v posledním století stala v důsledku tlaku bezprecedentní urbanizace zásadními aktéry udržitelného rozvoje na místní, národní i mezinárodní úrovni.

Mezi zamýšlené výstupy systému managementu udržitelného rozvoje ve společnostech patří:

- řízení udržitelnosti a podpora chytrosti a odolnosti ve společnostech při současném zohlednění příslušných územních hranic;
- zkvalitnění přínosu společností k udržitelnému rozvoji;
- hodnocení výkonnosti společností při dosahování výsledků udržitelného rozvoje a dosažené úrovně chytrosti a odolnosti;
- plnění závazných požadavků.

POZNÁMKA 2 Chytrost a odolnost jsou součástí procesu udržitelného rozvoje: udržitelný rozvoj je zastřešujícím procesem, zatímco chytrost a odolnost jsou jeho charakteristiky.

Účelem této mezinárodní normy je pomoci společnostem stát se uskutečňováním strategií, programů, projektů, plánů a služeb odolnějšími, chytřejšími a udržitelnějšími, a demonstrovat a sdělovat své úspěchy.

Tato mezinárodní norma je určena k zavedení organizací určenou společnostem za účelem vytvoření organizačního rámce a k poskytnutí zdrojů nezbytných pro podporu řízení výsledků environmentální, ekonomické a sociální výkonnosti. Společnosti, které se samo rozhodne založit takový organizační rámec, se považuje za zřizovatele organizace, jak je definováno v této mezinárodní normě.

Tato mezinárodní norma je použitelná pro společnosti všech velikostí, struktur a typů v rozvinutých nebo rozvíjejících se zemích, na místní, regionální nebo národní úrovni a v určených městských nebo venkovských oblastech na jejich příslušné úrovni odpovědnosti.

Tuto mezinárodní normu lze uplatnit celkově nebo částečně ke zlepšení managementu udržitelného rozvoje ve společnostech. Nároky na shodu s touto mezinárodní normou jsou však nepřijatelné, pokud nejsou všechny její požadavky začleněny do systému managementu organizace pro udržitelný rozvoj ve společnostech a bez výjimky splněny.

Konec náhledu - text dále pokračuje v placené verzi ČSN.